

Kad ragus nulaužus
lenkų
PONAMS

LIETUVA

"LITHUANIA" DAILY

Nesigailėk pinigų
paskolos
BONAMS

THE FIRST LITHUANIAN NEWSPAPER IN CENTRAL AND
WESTERN STATES. ESTABLISHED 1893.

SENIAUSIAS LIETUVIŲ LAIKRASTIS VIDURINĖSE JAV. VILNIOJE
VALSTIJOSE. ĮSTEIGTAS 1893.

Published and distributed under Permit 582 authorized by the act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. By order of the President A. S. BURLISON, Postmaster General.

METAI: (Sąv. XXVI). Dienr. III. No. 105.

CHICAGO, ILL., PANEDĖLIS, GEGUŽIS-MAY 3 d., 1920 m.

KOPIJA—COPY 2c.

Lenkai veja bolševikus iš Kievo.

Rusai paėmė Baku

LENKAI VEJA BOLŠEVIKUS IŠ KIEVO.

Varšava, geg. 1 d. — Lenkų raiteliai pasiekė Ukrainos sostinės Kievo priemiesčius. Bolševikų komanda išsikėlusi į Charkovą. Pėstininkai sparčiai einą link Kievo.

70 ir 44 bolševikų divizijos tapo atkirstos lenkų jėgininkų nuo didžiųjų pajėgų ir dabar yra apsuptos Berdichevo ir Žitomirio apeliokėje, bet jos stengiasi ištrukti.

Užtatninkė tarp kitų daiktų paėmė 44 garvežius.

Trockis bando išgelbėti apsuptusius.

Perimti čia šandien bevieliniai prisakai parodo, kad Trockis stengiasi išgelbėti tas divizijas, bet kol kas tas jam nepavyksta, lenkams žinant jo planus.

Galvijų ir Urainos būriai, kurie kovojo išvien su bolševikais sukilę prieš juos ir pasiuntę delegatus lenkų vadui, gen. Pilsudskiui ir Ukrainai vadui S. Petlurui, pasiūlydami prisidėti prie lenkų.

Lenkų miestai papuolė ir rengiama apvaikšiojimai laimėjimų. Pasveikinimai pilai sostinė iš visų pusių.

Laikraščiai sako, kad Trockis yra kur Kievo apeliokėje ir žini kaip išgelbėti bolševikus nuo galutinio sumušimo.

Per kelias dienas buvo pranešama, kad bolševikų pasipriešinimas stiprėja, ypatingai pagal Bugo upę.

Sovietai nepasiduosia.

Londonas, geg. 1 d. — Kievo ir Charkovo sovietai, kaip praneša bevielinė telegrama iš Maskvos, pasakė savo nusprendimą "ginti revoliuciją nuo lenkų užpuolikų". Jų rezoliucija skamba:

"Tarp rusų ir ukrainų su lenkais prasidėjo galutinė karė, kuri pasibaigs tik tasyk, kada lenkų bajorai bus išnaikinti".

RUSAI PAĖMĖ BAKU.

Londonas, geg. 1 d. — Šiandien rytmetį oficialiai buvo pranešta, kad rusų bolševikų pajėgos bal. 29 d. užėmė labai svarbų žibalo sėmyklų centrą vakariniame Kaspijos jūros pakraštyje, Baku.

Rusų sovietinių pajėgų paėmimas Baku panaikina talkininkų nutarimą nesenai padarytą San Remoje, pagal kurį anglams buvo pavedama kontrolė ant Kaukazo žibalo sėmyklų.

Baku yra sostinė totorių respublikos Azebaidžano, kurioje kelios dienos tam atgal iškilo revoliucija. Šita revoliucija, matoma, buvo bolševikinių elementų paėmimo galės naujų totorių respublikoj, aciu kuriams šalis atsidūrė rusų bolševikų kareivijoms.

Geležies ir javų kraštus sovietinei Rusijai atėmus iš Kolčako ir Denikino jau keli mėnesiai tam atgal, tik žibalo teritorija buvo pasilikusi svetimių rankose. Taigi puolus Baku Rusija atgavo visus didžiulius gamtos turtus, kuriuos valdė Rusijos imperija.

15,000 KANADOS KALNAKASIŲ IŠSAUKĖ GEGUŽIO DIENOS STREIKĄ.

Toronto, Ont., gegužio 1 d. — Gegužio dienos veikimai Kanadoje atsizyrėjo 15,000 angliakasių streiku Naujosios Škotijos distrikte, kur darbininkai neįėjo į darbą protestuodami prieš valdžios atsakymą paluosuoti Winnipeg streiko vadus po kaučija kol byla yra augštesniam teisme.

Winnipege buvo laikomos didelės demonstracijos protestan prieš kalinimą streiko vadų, bet minios buvo ramios. Darbininkai m'žiai indomavo taip vadinama milžiniška demonstracija Torontoje. Mažesniuose Kanados miestuose streikai turėjo tik vietinę reikšmę.

GENEROLAI PATARIA CARRANZAI REZIGNUOTI.

Washington, geg. 1 d. — Prezidento Carranzos generolai konferencijoje laikytoje kelios dienos tam atgal patarė jam rezignuoti, užleidžiant vietą vietininkui, kurį jis ar kongresas paskirs. Carranza atsiskakęs paklausė patarimo, bet jis sutikęs atšaukti ambasadoriaus Suv. Valstijos Ign. Bonillas kandidatūrą į prezidentus ir pasiūst komisiją tartis su revoliucionieriais.

Konferencija, kurioje dalyvavo visi sostinės apeliokės generolai ir veikiantysis karės ministeris Urquiza, buvusi sušaukta Carranzos apkalbėjimui Sanoros atsiskyrimo.

Už Carranzos atsistatydinimą buvo paduoti ilgi argumentai, svarbiausiu jų buvo tas, kad atsakymas nuo prezidentystės prašalintų Sav. Valstijų įsikišimo pavojų.

VADINA UKRAINĄ LAISVA.

Washington, geg. 1 d. — Lenkų atstovybei šiandien pranešta, kad Lenkija pripažino Ukrainos nepriklausomybę po gen. Petluros direktoratu. Šitas buvo pranešama kelios dienos atgal spaudos pranešimuose iš Varšavos. Po to lenkų ir ukrainų pajėgos susivienijo žygiui prieš Kievo.

GELŽKELIŲ STREIKAS VĖL IŠKILŲ BUFFALOJE.

Buffalo, N. L., bal. 30 d. — Dviejų savagiųjų bėgių šiandien antru kartu įsėina į streiką darbininkai visuose gelžkeliuose miesto kiemuose; streikuoja bėgiuokiai ir konduktoriai, kurie yra nariais nesenai susitvėrusios kieminių darbininkų draugijos.

Streikuoją delto, kad nieko nedaroma su jų reikalavimais pakėlimo algos.

Gelžkeliai rengiasi paskelbti draudą prekėms atveinėmoms miestą ir išėinančioms iš jo. Pasazierinis susisiekimas nėra pabliestas streiko.

LAIKRAŠČIŲ KAINA PAKILSIANTI IKI 10 CENTŲ.

Washington, geg. 1 d. — Penkių dienraščių ir trijų žurnalų newyorikinis leidėjas, Frank A. Munsey pas senatinį tyrinėjimo komitetą šiandien pasakė, kad valdžia turi suvaržyti spaudosios popieros vartojimą.

Jo nuomone neliks pasaulyje medžių medžio, minkščiui daryti, jei per ateinančius dvidešimtis penkis metus popieros suvartojimas eis tokiu pat plotu kaip per paskutinius metus.

"Aš žinau, kad tas skamba plačiu užreiškimu, bet tas tiesa", pasakė jis.

Pranešauja 10 centų kainą dienraščiams.

Liudininkas pasakė, kad net dabar šalis turi tikėtis išvysti tokią laiką, kur dienraščiai bus pardavinėjami po penkis ir dešimt centų.

"Vienintelis išėjimas iš tos padėties, kaip aš matau, — pasakė p. Munsey, — tai įvedant šalies valdžios suvaržymus visų žmonių labui".

Reikalaujamas valdžios suvaržymų Munsey pasakė, kad kito išėjimo pavieniams leidėjams nėra. Joks bendras leidėjų veikimas nėra galimas.

"Kiekvienas leidėjas laikraščio didumą ir kitus klausimus skaito grynai asmeniniais dalykais. Susitaisyti bendro veikimo klausime visu šalies plotu negalima. Pav. New Yorke, negalima būtų visiems leidėjams susitaisyti sumažinti popieros vartojimą pusiau, nors tas turėtų būti padaryta. Aš pats mielai tai padaryčiau", pasakė jis.

Sumažinimas laikraščio didumo, Munsey'o nuomone, neatitiktų leidėjų inplaukas, o apsaugos miškų.

"Kada miškai bus iškirsti patenks medį nebus kuo. Mes turime laukti net dabar, kad ateis laikas, kuomet dienraštis bus pardavinėjamas po 5 c. ir po 10 centų, vietoje ką po 2 c. dabar ir po vieną centą pirmiaus.

Jo nuomone valdžia turėtų nustatyti laikraščių didumą laipsniškai, o nedėdienio laikraščio didumą sulygtinti su kasdieninio laikraščio didumu. Laikraštis nuo 12 iki 18 puslapių, jo nuomone, būtų užtenkamu kad ir didžiausiame mieste prie dabartinių sąlygų.

P-nas Munsey pataria valdžiai paėmti kontrolę ant visų miškų, konstitucijos pataisymu ir nustatyti tam tikrą apstį medžių popierai daryti iki ataugo nauji miškai.

Detroito laikraščiai bus pardavinėjami po 3 c.

Detroit, Mich., geg. 1 d. — Detroit News ir Detroit Journal, abudu vakariniai laikraščiai pasakė, kad nuo geg. 3 d. šitie laikraščiai bus pardavinėjami po 3 centus.

GELUMBIŲ FABRIKAI ATLEIDO 2,000 DARBININKŲ.

Passaic, N. J., bal. 30 d. — Dele netikrumo gelumbių rinkos padėties ir dėl panaikinimo didelių užsisakymų gelumbių fabrikai atleido naktinius darbininkus. Du vietos fabrikai jau atleido 2,000 darbininkų, o kiti tuojau rengiasi atleisti naktinius darbininkus. Fabrikai dirbo pilna pajėga nuo to laiko kaip karė prasidėjo.

PALMERIO "PRANAŠAVIMAI" IR GEGUŽINĖ DIENA AMERIKOJE.

Washington, geg. 1 d. — Vyriausias prokurator Palmer šį vakarą apžiūrėjęs didžiulį federali valką (tinklą), užstatytą kiekvienoj šalies užkampėj ir traukiamą visos Suv. Valstijų valdžios, valstijų galybių ir miestų viršininkų, rado jame Iliją Vidovičią.

Vidovičią suėmė Clevelande, O. Jis dalino brošiūrą raštonais viršeliais su antrašu "Valio Sovietai". Po manifestu pasirašęs pildomas Amerikos Komunistų Partijos Komitetas.

Nugrūdus Vidovičią į kalėjimą ir konfiskavus jo dokumentus, vyriausias prokuratoras ir įvairios rytų pakraščio metropolijos atsigulė ramiai po tokios dienos, kur kiekvienas sučiudė mas buvo padegama dūdele, kiek vienas trinkelėjimas durimis buvo bomba ir kiekvienas praėvis su barzda suvo anarchistu pasigvėsusiu ant pikto.

Sostinė akylai dabota.

Kuomet kiekvienas Amerikos miestas ir kaimas, vyriausio prokuratoro gerai išanksto praseręti, laukė bolševikų ir jų pasiutusių, šalies sostinė taipgi buvo gerai saugojama. Viešas trobas, Washingtono paminklą ir Tautos stovylą saugojo tyčia tam pastatyti sargai.

New York ypatingai buvo atsargus. Vienuolika tukstančių policijos laukė atsidėję; kareiviams ant Governoro salos buvo išdalinta soviniui, o milicininkai padavė savo telefono numerius savo viršininkui.

Rutgers plečiuje New Yorke policija išvaikė darbininkų susirinkimą. Niekas aršesnio, matoma, negalima buvo padaryti.

Jokių streikų sujungtų su šita diena nebuvo šaukta; niekas bombų nemėtė; policijos užpuolimų nebuvo; niekas nešaukė revoliucijos ir apie joki susirėmimą su valdžiomis negirdėt.

Vyriausio prokuratoro pranešavimas neįsipildė ir podraug išsipildė, t. y. darbininkų sukilimo Gegužio dienų nebuvo, o buvo daug kalbama, kaip ir kad jis pasakė, kad bus kalbama, apie jo praseręjimą apie Raudonąją revoliuciją. Vėlai vakare p. Palmer neparodė, ką jis padarė su p. Vidovičią Clevelande.

Vėliaus: Visi "didieji žmonės" pažymėti užmašimui tapo suskaityti. Nei vienas neprapuolė ir visi atsiduso lengviau.

RIAUSĖS SUOMIJOJ.

Helsingfors, Suomija, geg. 1 d. — Pėtnyčios naktį darbininkų kvartale iškilo didelės riaušės žmonių sargų su policija, muštynėse daug buvo sužeistų.

BERLINE RAMU.

Berlinas, geg. 1 d. — Saulėta gegužio diena išvėdė berlinskius parkus ir atviras aikštes. Tvarios vyrų ir moterų procesijos parodavo Thiergartno kvartale; parodėtinios buvo mokyklos vaikų procesijos su žaliomis šakelėmis ir obalsiais: "Mes taipgi streikuojame Gegužio Pirmoj", ir "Mes norime pasaulinių mokymų".

Gegužio Gatvekariai shoemfwy Gatvekariai augštutinieji ir apatiniai nevaikščiojo ir didžiama sankrovų buvo uždarytos. Visur buvo ramu.

TEGUL SAU RAUDONIEJI KALBA, — SAKO TAFT, BAUSTI TIK UŽ DARBUS.

New York, geg. 1 d. — Buvęs prezidentas šiandien savo kalboje išreiškė savo pasipriešinimą ištisiems deportavimams. Jis nurodė jai, kad augščiausias Suv. Valstijų teismas užreikškė, kad svetimsalūs galima deportuoti be teismo. Jis patėmijo:

"Vis viena, ką ne pasakytų kas, jo negalima bausti be pilnamio ištvyrio, ką jis yra, ar ką jis galėjo padaryti sąryšyje su tuo. Tegul sau kalba.

"Vis viena ką žmogus nepadarė, kaip bausis jo prasižengimas nebutų, jo negalima bausti nedavus progos jam gintis".

FRANCUZAI PERVARĖ PENSIŲ PROJEKTĄ DARBININKŲ NURAMINIMUI.

Paryžius, geg. 1 d. — Valdžia šlyt ant greitųjų sušaukė netikėtą senato posėdį ir pervarė projektą, kuriuo priskaitoma darbininkai dirbantįj prie uolų ir launyklose prie gavimo augštesnių pensijų nesenai pripažintų kalnakasiam. Šitas parodo, kad valdžia geriau nori nusileisti, kaip turėti kibelių.

ROCHESTERIO GATVEKARIŲ DARBININKAI SUSTREIKAVO.

Rochester, N. Y., geg. 1 d. — Visa Rochesterio gatvekarių sistema tapo sustabdyta šiandien motorininkų ir konduktorijų streiko. Kompanija sulė darbininkams po 10 c. į valandą daugians; streikininkai reikalauja 40 c. Beto sustreikavo 5,000 statikų amaty darbininkų ir laukiam, kad sustreikuos 6,000 čėverykų dirbėjų po masiniam susirinkimui.

FILIPINŲ LAIVUS SUSTABDĖ JUREIVIŲ STREIKAS.

Manila, Filipinų salos, bal. 29 d. — Jureivių streikas išgavimui didesnių algų sustabdė laivų vaikščiojimą viso Filipinų salų grupėj. Veikiantysis governoras Yeator bando sutakyti ginčus tarp jureivių ir laivų savininkų.

40,000 REIKALAUJA ŠKOTŲ SOVIETO; PRITARIA LENINUI IR AIRIAMS.

Londonas, geg. 1 d. — Gegužinės Dienos apvaikščiojime Glasgow minia iš 40,000 žmonių priėmė rezoliuciją reikalaujančią įstėjimo kopertyvės valstybės. Rezoliucijoje yra broliniai pasveikinimai sovietinei Rusijai ir paskelbimas airių teisės pasiiskirti sau valdžios formą.

PROEKTAS KARĖS STOVUI UŽBAIGTI.

Washington, geg. 1 d. — Gegužinės 5. torius (dem.) Smith šiandien padavė įstatymo projektą panaikinimui galės visokių karės laiko įstatymų.

34 BADAUTOJAI BELFASTE PALIUOSUOTI.

Belfost, geg. 1 d. — Trisdešimt keturi badautojai tapo paliuosuoti šiandien iš vietos kalėjimo. Visi buvo nusilpnėjusia me stovyje ir buvo nugabenti į ligonbutinę.

Vokietija mokės Latvijai bilijoną markių nuostolių.

Trys mirtys Gegužio Pirmoj Paryžiuje.

VOKIETIJA UZMOKĖS LATVIJAI BILIJONĄ MARKIŲ NUOSTOLIŲ.

Berlinas, geg. 1 d. — Sutartyje tarp Vokietijos ir Latvijos, kuri manoma bus pasirašyta šiandien, yra sutarimas, kad Vokietija užmokės bilijoną markių ir atiduos tam tikrą skaitlių garvežių ir kitokios medžiagos. Karės stovis tarp šių dviejų valstybių prasideda nuo to daikto, kaip pulk. Avalav-Bernmont pradėjo veikti Pabaltijoje rūsėjo mėnesyje pernai metais.

TRYŠ MIRTYS GEGUŽIO PIRMOJ PARYŽIUJE.

Paryžius, geg. 1 d. — Nors trys žmonės buvo užmušti mažesniuose susirėmimuose minių su policija, bet gegužinės dienos demonstracija Paryžiuje perėjo palyginamai ramiai. Šita diena buvo tyčia varinta išmėginimui darbo federacijos pajėgos ir Francuzijos valdžios pajėgos. Nors visos pramonės buvo sustoję ir susisiekimas buvo šiek tiek sukludytas šimtams tukstančių darbininkų metus darbą, bet valdžia sulaužė gelžkelio streiką ir palaikė miesto susisiekimą judėjime su masinistų moksleivių ir paprastų streiklaizių pagalba. Antra vertus senatas netikėtame rytmetiniame savo posėdyje pripažino kalnakasių umijos reikalavimus, kad dirbanties prie uolų darbininkams valstybė mokėtų pensijas.

Gatvėse buvo didelės minios, bet dažniausiai tvarkios. Zandarai nuogais durtuvais vaikščiojo po bulvarus poromis; gatvėmis įdodėjo raiteliai. Minios kartais sušukdavo, bet apskritai viskas atrodė greičiau šventadieniška iškilme. Simtuose darbininkų demonstracijų dalyvaujančiųjų buvo prisisege raudonas gėles ar kaspinus, bet "raudonosios radikalizmo liepsnos" nedaug buvo matyt. Nebuvo nei bariakadų, nei pikietuojančių linijų — nieko tokio, kas būtų trukdė minių judėjimą. Darbininkų vadovai patys nupeikė prakalbas gatvėse ir procesijas.

Busai padarė sumisimą.

Kad ne busų ir tramvajų operavimas, tai gal jokios kluties nebutų atsitike. Sumišimai, kur atsitiko užmašimai ir sužeidimai, buvo tose vietose, kur streiklaiziai operavo busus.

Graziai apsitaisę moksleiviai valdė busų ratus, o šale sėdėjo "blekepuriai" kareiviai. Civiliai konduktoriai ant užpakalines pletformas taipgi tvyrėjo kareivius sargus. Vėlai po pietų minia Didžiajame bulvare tarp Portes St. Denis ir St. Martin pradėjo mėti tyti akmenimis. Išdauzyti stiklai sužeidė kelis pasazierus. Zandarai ir raiteliai pradėjo vaikyti žmones mušdami juos savo kardų šonais. Buvo daug sužeistų, bet sunkiai sužeistų nebuvo nei vieno.

Mušis ties kazarmėmis.

Susirėmimas, kur atstiko nelaimės, įvyko 5 valandą Republi-

que plečiuje prieš Respublikos sargų kazarmes. Apie 300 demonstrantų, kurie buvo laikinai laikomi kalininiais kazarmių kieme nuo pat pietų už jų perdėl demonstravimą, tapo paleisti. Jiems išėjus pro vartus, juos pasitiko šauksminga minia ir iškėlus ant pečių nešė juos šaukdama ant policijos. Zandarai išsitaupė savo buožes činė miniai vaikyti. Gražiai apsitaisę moterys išėjo iš minios grumoj policistams kumštėmis po nosia. Toliaus jos pradėjo juos trauktyti už usų ir kolioti. Policija klias apdaužė ir po to prasidėjo muštynė.

Zandarai šauda.

Zandarai puolė su plikais kardais, šmągodami jais be atsižurėjimo. Aštuoni, ar dešimt žmonių tapo sukapti. Kituose atsitikimuose zandarai pavartojo revolverius. Spėjama, kad mirtys buvo nuo šuvių. Miniai išsiblaškius, ant vietos liko daug sužeistų. Juos nusinešė jų draugai į dabrininkų federacijos sėdybę, netoliese.

Vienai material bežiurint per langą pataikė jai atklydusi kulka ir ji vėliau pasimirė.

Pagal apskaitymą judėjime išlaikyta apie 50 nuoš busų ir 40 nuoš gatvekarių. Viešbučių streikas labiausiai nepavykęs, di dieji viešbučiai ir daugumas mazujų aprupinę savo svečius. Vienok daugumas laike duris uždarytas ir išleido tik pažįstamus. Kavinės beveik visos buvo uždarytos. Apskritai biznis visas buvo sustabdytas.

PINIGŲ KURSAS.

Užsienio pinigai apstėmis po \$25,000 ar daugiau tarp bankų kaip paduoda Merchants Loan & Trust kompanija.

geg. 1 val. 30.
Anglijos svaras \$3.82½ \$3.82½
Francijos (uz \$1) fr. 16.66 16.62
Italijos (uz \$1) liry 22.16 22.20
Belgijos (uz \$1) fr. 15.66 15.60
Olandijos 100 flor. \$36½ \$36.58
Danijos 100 kronų \$17.05 \$17.10
Svedijos 100 kronų 21.35 21.40
Norvegijos 100 kronų 19.25 19.30
Vokietijos 100 markių 1.82 1.78
Austrijos 100 kronų 54.55
Suomijos 100 markių 5.35 5.35
Lenkijos 100 markių 70.70
Lietuvos 100 aukšinių 1.82 1.78
Kanados \$1000 — \$900 \$900

LIETUVIAMS MINETI NOS DIENOS.

Geg. 1 d., 1533 m. numirė Ostraga, gabiassis lietuvių karvedis.

Geg. 3 d., 1791 m. konstitucijos apskelbimas Lenkijoje ir Lietuvoje.

Geg. 12 d., 1571 m. numirė Sandaulytis, narsus lietuvių karvedis.

ORAS

CHICAGOJE IR APIELINKĖJE

Šiandien turbūt lietus ir vėsu; Saulėtekis, 4:44 val. r.; saulėleidis, 6:49 v. v.

LIETUVA
Published daily except Sundays and
Holidays, by the
LITHUANIAN PUBLISHING COMPANY, INC.
3253 S. Morgan Street Chicago, Illinois
Telephone Boulevard 4256.
J. GEDMINAS, EDITOR.
Entered as Second-Class Matter July 13, 1893, at the Post
Office at Chicago, Ill. under act of March 3, 1879.
SUBSCRIPTION PRICE:
In Chicago, by mail —
One year \$6.00
Six months \$3.50
Three months \$1.85
In Chicago, by carrier —
One copy \$.02
Per week \$.12
Per month \$.50
In the United States, outside of Chicago, by mail —
One year \$6.00
Six months \$3.00
Three months \$1.65
To Canada, Lithuania and all other foreign countries —
One year \$7.00
Six months \$4.00

MATERIALIS KLAUSIMAS LIETUVOJE.

Materialis klausimas — tai svarbiausias klausimas visose valstybose, visame pasaulyje. Baisioji karė suardė ekonominę žmonių gyvenimą kiekviename krašte, kuris buvo paliestas karės audros. Sąryšyje su ekonominiu pamatų sugriuvimu ir su augstu pabrangimu ar astria stoka valgio produktų visur apsirėškia nesustojantys darbininkų judėjimai, kurie apsirėškia ne tik streikuose, bet ir smarkiuose sumišimuose. Nebereikalo vienas žymus Europos ekonomistas pasakė, kad bedarbės ir valgio produktų perdidelis brangumas arba pritrūkimas — tai svarbiausioji priežastis bolševizmo plėtojimosi. Kitas gi politikas pridėjo, kad taktininkų netaktiškumas ir peržiūrus elgimasis su pergalėtais kursto bolševikišką ugnį.

Lietuva po visavietinės karės atsidūrė ytin blogoje padėtyje ekonominiu žvilgsniu. Mat, Lietuvoje po caro valdžia negalėjo išbūti pramonė ir prekyba. O kur pramonė ir prekyba stovi žemai, ten visos žmonių gyvenimas yra lyg apmirus. Taigi Lietuva, pradėdama savistovi-liuosą gyvenimą pasijuto nepaprastai opiamė ir nelemtame stovyje, — kadangi ekonominiai ryšiai su Rusija, kuri iki tam laikui "tvarkė" pramonę ir prekybą Lietuvoje, tapo galutinai sutraukti.

Kainos už visus daiktus, — ypač valgio produktus ir drabužius, neapsakomai pakilo, o uždarbių buvo labai mažai ir tie patys žemai apmokami. Suprantama, kad ytin sunkioje padėtyje atsidūrė paprasti darbininkai, kurie dėl savo išlikimo, negalėjo surasti del savęs jokios pagalbos ir, tokiu būdu, turėjo kęsti visokios rūšies nedecklius.

Tos sunkios aplinkybės ir pastumėdavo Lietuvos darbininkus prie organizavimosi, prie spietimosi į profesines organizacijas, prie tvėrimo kooperatyvių bendrijų. Tą opią darbininkų padėtį ir organizavimosi reikalą gan vaizdžiai, — nors, tiesa, "savotiškoje formoje", — perstatė vedamajame straipsnyje "Pašt. B." Taigi susipažinsime su išreikštomis tame straipsnyje mintimis.

"Opus šių dienų klausimas — tai materialinis klausimas, kurio sprendimas jokiū būdu atidėlioti toliau negalima.

Neatsisveigiant į prekių ir produktų

kainų kilimą, mūsų darbo apmokėjimas lieka toks pat, kaip ir 1919 metais.

Tiesa, nuo 1920 metų pradžios turėjo būti šiek tiek padidintos algos, bet be "laimingųjų" viskas liko po senovei.

Negeresnėje padėtyje ir visi kiti mūsų socialinio pobūdžio reikalai, kaip aprūpinimas ligoje ar mirusio rankpelnio-maitinimo šeimynos sušelpimas, senatvės aprūpinimas.

Jeį pažiūrėsime į patį darbą, tai pamatysime, kad jis reikalauja keitimo ir pertvarkymo iš pamatų.

Mėtymas tarnautojų iš vienos vietos į kita, neatsisveigiant į šeimyninę ir materialinę padėtį, ignoravimas prityrusių tarnautojų ir globojimas "gerų pažįstamų" bei pataikaujančių, klestėjimas kaikiuriose didesnėse istaigose biurokratizmo liekanų, šalinimas iš vietų nenurandant jokios priežasties vien delto, kad tarnautojas administratoriui nepatinka, tai yra reiškiniai, kurie ilgai negali būti kenčiami.

Be to, niekas mūsų nelaiduotas, kad einant tarnybinės pareigos, neįsipildžius kokio nors milicijos nuovados viršininko "kaprizo" ar nesamoningo reikalavimo, neatsidurs "klabandėje" ar nepatirs kitų kurių nemalonumų.

Kaip reaguoja į visa tai Paštų Valdyba, netenka nieko kalbėti, nes ir taip puikiai matome.

Tokioje tai atmosferoje prisieina darbuoties.

Toliau taip nebegali būti. Kame gi išeitis?

Žinoma, kad mūsų balsų, mūsų reikalavimų, kuomet mes juos reiškiame kiek vienas atskirai, niekas neklausys.

Gionai mums reikalinga susiburti, susiorganizuoti ir bendrai reikšti savo reikalavimus, ir tik kuomet mes ginsime savo reikalus bendrai-siorganizuotai, su mumis negalės nesiskaityti.

Taigi draugai-draugės, organizuokimės į pašto, telegrafo ir telefono tarnautojų profesinę sąjungą. Susiorganizavę netik tinkamai apginsime savo reikalus, bet ir pagelbėsime pačiam darbui.

Kaune jau veikia Valstybinių ir visuomeninių istaigų tarnautojų profesinė sąjunga, su kuria ir mes bendrai turime eiti.

Organizuokimės savo tarpe; o susiorganizavę įsime į bendrą visų tarnautojų sąjungą ir bendrus reikalus bendrai ginsime.

Tad į darbą draugai".

ANGLIJA NORI TIBETO.

Dar yra kita vieta, kurios Anglija labai nori. Tai yra didelė Tibeto teritorija; kada Tibetas pateks į Anglijos rankas, tasyk jos apvaldymas Azijos bus užbaigtas. Tibetas yra Chinų kraštas, bet anglai nori jį užvaldyti. Anglai pasinaudojo labai patogiū laikui užvedimui tibetiniū ginčų. Tai buvo paskutinės Mančū dinastijos dienos, nelaimingiausias Chinų laikotarpis, kada Anglija pareikalavo Tibetui savivaldybės, nepripuolamiausio ir kiršinancio daikto. Jai norėjosi turėti liuosas rankas Tibete taip, kaip Laukutinj Mongolijoje turėjo rusai. Ir ji ligišol spiria Chinų valdžią, kad toji patenkintų jos norą. Ir galima drąsiai sakyti, kad Chinai ankščiau ar vėliau neteks Tibeto; o kada tas bus, tai ir ji pati liks tik išnykstančios šalies "šešėliu".

Pastabos- Išvados.

Delei taikos su bolševikais, — apie ką mums prisiėjo nekartą išsireikšti, pasiremiant tai ant pranešimų, tilpusių svetimtaučių laikraščiuose, tai ant kitais keliais gautų žinių, — kaulniškėje "Liet." nuo bal. 2 d. užtinkame šitoki pranešimą:

"Kaunas (Elta). Kovo 31 d. 12 val. dieną yra išsiųsta per Lietuvos atstovą Kygoje d-rą Zauinį tokia telegrama Čičerinui, Sovietų Rusijos Užsienio Komisariui:

"Kadangi nė vieno rusų kareivio jau nebėra Lietuvos Respublikos teritorijoje; antra, kadangi lietuvių tauta yra pasiėmusi ginklą tiksliai tam, kad atgaucų ir apdraustų savo nepriklausomybę, o ne užiminėtų rusų teritorijas, Lietuvos valdžia pareiškia, kad ji sutinka daryti taiką su Rusija.

Svarbiausia taikos sąlyga yra — visiškos Lietuvos nepriklausomybės pripažinimas etnologinėse jos sienose, tai yra, bendrais ruožais imant, iš senų gubernijų Vilniaus, Kauno, Gardino, Suvalkų su sostine Vilniuje.

Jeį Rusų valdžia priims šias mūsų sąlygas, mes pasiūsiame mūsų delegatus išdirbti detalėmis ir pasirašyti taiką. Laikas ir vieta, kur susitiks delegatai turi būti bendru sutikimu.

Užsieniū Reikalų Ministeris, Prof. A. Voldemaras".

Pius Norkus, kvėpės p. B. K. Balučio pavaduotojas prie "Lietuvos", o paskutiniū laikū dirbęs kaip "V. L." redaktorius ir kaitu kai po Lietuvos Mirijos Informacijos Biuro vedėjas, balandžio 24 d. išvažiavo į Lietuvą. Savo atsisveikinimo žodyje "Iki pasimatymo" jis, tarp kit ko, štai ką pastebė:

"Išvažiuoju kaipo ingalitinis "V. L.", kaipo redakcijos štabo bendradarbis ir ateityje iš Lietuvos dalinsiuosi su skaitytojais žiniomis.

Atsakomuoju redaktoriūmi "Vienybės Lietuvninkų" pasilieka žinomas veikėjas ir iš senai literaturoje pasižymėjęs ir pirmiau buvęs "V. L." redaktorius p. J. O. Širvydas.

Tikiuosi, jei ne su visais, tai bent su daugeliu skaitytojų pasimatyti tėvynėje Lietuvoje."

Mūsų Korespondento Pasikalbėjimas su Vyriausiu Karo Vadu Gen. Žukausku.

Nors Vyriausias mūsų karo Vadas turi dabar labai daug darbo, bet kevo mėn. 8 d. mūsų korespondentui teko su juo nors trumpai pasikalbėti. Vyriausias Vadas išrodo kiek pavargęs, tačiau pilnas energijos ir gerų norų Apvažiavęs ir apžiūrėjęs kariuomenės dalis, stovincias Kaune, dabar tvarko savo darbą.

— Tamista nori girdėt mano nuomones apie buvusį Šančiaus kai kurių kariuomenės dalių subrūzdimą, — tarė Vyriausias Vadas, — bet apie tai jau buvo "Lietuvoj" rašyta ir aš daugiau nieko neturiu nei pridėt, nei atimt. Mane ne tiek pikina, kiek juokina visi tie gandai ir šmeiztai, kurių platina apie tą įvykį mūsų kaimynų spaudo. Štai, kad ir Latvių užsienio reikalų Ministerio Mejeravičiaus pranešimas... Su tais žodžiais Vyriausias Vadas patsumėjo į mane gulint ant stalo Latvių laikraštį "Volia".

— Štai, skaityk, tamsta: 35 nukautų, jų tarpe 4 karininkai, 60 sužeistų... sukilėliai... bolševikai... šaudė... bombavė... norėjo... net gashu skaityti — ir generolas metė šalin laikraštį.

— Jau aš nekalbu apie tokius, kaip Lenkų "Nasz Kraj" arba "Gazeta Warszawska", ten lenko vaizduotė begalinė... Koks čia maistas, koks čia sukilimas, kada tas sukilimas, sukeltas nelietuvių elementų, įtariamų žmonių ir neradęs kareiviuose pagrindo ir pritarimo, pradėjo slugti pats savaime ir įrotyjas dieną buvo likviduotas be kraujo lašelio. Amerikietis karininkas buvo sužeistas ir mirė nežinia iš kur ir kieno paleistu šuviu. Vieni kareivių tą pačią dieną nuo sukilėlių pabėgo, pamatė, jog su tais vadais net lietuviškai susikalbėt negalima. Kiti susidėjusių — tik pagalios verti: tai sodžias bernužėliai, kuriuos gudruolis miestelėnas nuves, kur rės. Jie ir supratimo negali turēt, į koki vargą į kokią nelaimę galėjo įstumt savo Tėvynę.

— O kaip generolas mano, ar Lenkai but pasinaudoję, jei ištikrųjų, but įvykęs sukilimas? — Be abejojimo. Aš tariau, dabar kiekvienam aišku, kas tie sukilėliai buvo, kas jų vadai ir kokie jų buvo siekimai. Bet vėl, joks sukilimas, jokia provokacija negali išsiplėsti, jei ji neturi pagrindo.

— O kaip generolas žiuri į tai, jei, rinkimū į Steigiamąjį Seimą metu tie tamsūs įtariamai asmenys vėl gali pamėgint savo nepavykusį darbą? — Aš tamstai jau pabriežiau kad jokiai agitacijai, jokiai sukilimui pagrindo nėra. Aš visuomet buvau tikras, kad ir kariskimas reikia duot teisę aktinagai ir pasingai dalyvaut Steigiamajam Seimui.

— Ar žiuriu taip, kad ten, kur stovi viena prieš kitą dvi kariuomenės, susidurimų visuomet esti ir jų vengti veik negalima. Pirmiau, kol mūsų kareivių ties demarkacinė linija visai nebuvo arba buvo mažai, legionininkai ėjo ir plėšė mūsų sodžius, o dabar, kada tai daryti jiems neleidžia mūsų užtvaros, jie ir šaudo, o iš to buvo ir susirėmimų.

— O kodel mūsų kareiviai jų nepuldinėja ir sodžių neplėšia? — Negali lietuviai kareiviai plėsti sodžių. Ir už demarkacinės linijos gyvena tokie pat lietuviai, kaip ir šiaupus jos. Be to, tamsta, tarp legionininko ir mūsų kareivio didelis skirtumas. Mūsų kareiviai visuomet apauti, apvilkti ir sotūs, o legionininkai, kad ne pasipieštų, ne kasdien butų pavalgę.

— Ar tiesa, ponas Vada, kad rengiamasi daryt nauja mobilizacija? — Kada esti mobilizacija, apie tai skelbiame viešai, o dabar tokio skelbimo nebuvo. Dabar visiems reikia mobilizuotis ir įtempti savo pajegas, kad tinkamiausiai įvyktų rinkimai į Steigiamąjį Seimą.

Kadangi Vyriausiojo Vado laukė dar kiti asmenys, tai aš, atsisveikinęs, išsikubinau iš kabineto ir kitais opiais klausimais nebeteško kalbėti.

("Liet.")

mojo Seimo rinkimuos.

Įtariamųjų asmenų mūsų armijoj dabar nėra. Kiti tardomai tam tikros komisijos, o del kitų tamsių asmenų, šmeizikų ir provokatorių, tai tamsta gal skaičiai miesto gatvėse išlipytą mano įsakymą. Šmeizimams ir provokavimams aš esu griežtai nusišatęs padaryt ir padarysiu galą.

O ką reiškia, ponas Vada, tie šiomis dienomis lenkų legionininkų puolimai... Kaip Tamista į tai žiuri? — Aš žiuriu taip, kad ten, kur stovi viena prieš kitą dvi kariuomenės, susidurimų visuomet esti ir jų vengti veik negalima. Pirmiau, kol mūsų kareivių ties demarkacinė linija visai nebuvo arba buvo mažai, legionininkai ėjo ir plėšė mūsų sodžius, o dabar, kada tai daryti jiems neleidžia mūsų užtvaros, jie ir šaudo, o iš to buvo ir susirėmimų.

— O kodel mūsų kareiviai jų nepuldinėja ir sodžių neplėšia? — Negali lietuviai kareiviai plėsti sodžių. Ir už demarkacinės linijos gyvena tokie pat lietuviai, kaip ir šiaupus jos. Be to, tamsta, tarp legionininko ir mūsų kareivio didelis skirtumas. Mūsų kareiviai visuomet apauti, apvilkti ir sotūs, o legionininkai, kad ne pasipieštų, ne kasdien butų pavalgę.

— Ar tiesa, ponas Vada, kad rengiamasi daryt nauja mobilizacija? — Kada esti mobilizacija, apie tai skelbiame viešai, o dabar tokio skelbimo nebuvo. Dabar visiems reikia mobilizuotis ir įtempti savo pajegas, kad tinkamiausiai įvyktų rinkimai į Steigiamąjį Seimą.

Kadangi Vyriausiojo Vado laukė dar kiti asmenys, tai aš, atsisveikinęs, išsikubinau iš kabineto ir kitais opiais klausimais nebeteško kalbėti.

("Liet.")

Kas tai yra Santara ir ko ji nori.

Santara tai yra Lietuvos piliečių susidraugavimas, pasistatę sau tikslą bendromis jėgomis kelti Lietuvos gerovę ir dirbti Lietuvos žmonių laibui.

Santara mano, kad be laisvės negali buti gerovės ir todėl, pirmiausiai, nori, kad Lietuvos kraštas, tiek ilgai kentėjęs nuo svetimųjų jungo, but visiškai laisvas ir neįslausomas nuo savo kaimynų ir kad Lietuvos šeiminiškai butų ne svetiminieji, bet savi žmonės, visi krašto gyventojai.

Kadangi jokia valdžia negali buti gera ir tinkama, kol ji nėra pačių žmonių išrinkta ir patstatyta tai Santara nori, kad Lietuvos valdžia butų privertė "Aušrinę" nutilti. Nors dar nesiliovė ginklai žvangėję, bet jau mūsų gyvenimas įeina normalen vagon. Jau pradėjo funkcionuoti net daugiau, kaip prieš karą, vidurinių mokyklų; jose mokošė nemaža moksleivijos. Bet kažin kodel jos kaip ir negirdėt. Argi ji neturi savų reikalų? ar mūsų vidurinė mokykla tiek tobula, kad duotų savo auklėtinams visa, ko jie tik reikalingi? Anaipol! Yra pas mus mokyklų — ir tokių berods bus didžiūna — kurios jamuoliams dar mažiau duoda, negu rusų mokykla prieš karą. Negaliu manyti, kad vidurinių mokyklų moksleiviai visai neturėtų savo organizacijų. Jų yra atskiriose Lietuvos miesteliuose. Bet neturėdami savo organo neturėdami ryšių tarp savęs, moksleiviai negali taip sekmingai veikti. Jų veikimas, besibaigdamas tam tikros srities sienose, negali visoj pilnu mi ryšių apsirėikšti. O moksleiviai savo reikalų turi labai daug. Toji pati vidurinė mokykla buvo sutvarkyta visai be jokio moksleivijos įtakos. Neteko laikraščiuose paste-

ty žmonių valdžia, kad vyriausioji valdžios istaiga Lietuvoje butų visų Lietuvos žmonių išrinktasai Seimas, kuris skirtų ministerius ir pats juos ir visus valdininkus prižiūrėtų.

Kadangi diduma Lietuvos gyventojų yra valstiečiai ir kadangi valstiečiai yra ir visos Lietuvos valstybės pamatas, tai Santara ypatingai daboja, kad visi šalies istymai, visa valdžia ir visa tvarka butų taip nustatyti, kad butų tinkami ir atsakomi mūsų valstiečių reikalams.

Kad tuojau pat valstiečių buvis būtų pagerintas, Santara reikalauja, kad pirmojoje eilėje butų atlygintos iš dvarų tos žemės skriaudos, kurios buvo valstiečiams padarytos, baudžias panaikinant, ir kad būtų valstiečiams atidailinti "servitūtai", arba servituto teisė žeme atlyginta, kad Lietuvos dvarai būtų bežemiems ir mažžemiems išdalinti geromis sąlygomis. Santara žiuri, kad mokesniai valstiečiams butų pakeliami, kad jų akys neperdaug būtų varginamos visokių apkrovimais; kad butų gerai valstiečiai aprupinami statomajame medžiaga ir kad butų teikiama Lietuvos ūkiui visokio pagerinimo.

Santara žiurės, kad visi mokesniai būtų teisingai sutvarkyti ir kad jie butų imami nuo turto ir nuo pello atsiveigiant į jų didumą.

Santara yra priešinga bet kokiam žmonių išnaudojimui ir todėl renia darbininkų reikalavimus, kad jų butis butų pagerinta.

Santara nori, kad Lietuva butų darbščių žmonių ir darbo valstybė, kad ne vieta butų joje dykduoniamumui ir kad dykduoniai negaletų joje išsilaikyti.

Santara nori, kad Lietuva butų apsviesta, kulturinga šalis, kad joje klestėtų ir žydėtų mokslas, daile pramonė, kad joje visuomenė ir valstybė vienas ir tas pats dalykas, kad kiekvienas valdžios žingsnis butų Lietuvos visuomenės norų įkūnijimas — žodžiu, kad nebutų jokio pasidalinimo į visuomenę ir valdžią lyg kad į kokius du atskirus vienas kitam priešingus, kunus, bet kad butų vienas troškinas ir viena valia šaly.

Santara nori to viso pasiekti ramiu, kultūros būdu — ne griaudama, daužydama, naikindama ir žudydama visa nepatinkama, bet išsivystymo ir teisės keliu eidama. Tačiau, jei kas mėgintų paglenžti kras to laisvę ir kėsintų prieš jį nepriklausomybę, Santara pripažįsta tuokart ir aštrią, ginkluotą kovą.

Santara deda pastangų, kad šie neramieji laikai, bedarbė, brangenybė — karo išdaviniai — greičiau butų pašalinti ir kad šals grįžti į ramų, taikos laikų gyvenimą.

Santara kviečia su ja eiti visokių padėčių ir užsiėmimų žmones: į valstiečius, ir inteligentus, ir darbininkus, žodžiu — visi dori Lietuvos piliečiai, kurie sutinka vykinti gyvenime visus jos augščiausius dėsytus siekimus. ("Sant").

Augstasis Mokslas ir mūsų Moksleiviai.

Daug žaidų padarė pasaulio karas mūsų gyvenime. Gal didesni, negu kiti, gavo smugį mūsų besimokančioji jaunomėnė. Į Rusiją iškeliavusi moksleivija nuo pat karo pradžios jau negalėjo prideramai tęsti savo mokslo. Didžiūmai teko gyvenimui lėšų užsidirbti, kiti priversti buvo kariauti; pagaliau gyvenimas, ypač po revoliucijos, tiek virė, kad retas kuris pajėgė, nekreipdamas domos į tai kas apie juos dedasi, tęsti savo studijas. Pasilikusi Lietuvoje moksleivija atsidūrė dar klesesnėje padėty. Mokyklų beveik jokių nebuvo, o moksleiviai gavo arba sodžių sėdėti, arba kur nors mokytojauti, patys pakankamai žinių neturėdami.

Bėga metai po metų, o mūsų ypač augstųjų mokyklų moksleivių padėtis nė kiek negerėja. Lietuvoje augstųjų mokyklų nėra, o į už-

sienius išvažiuoti retas kuris tegali ar del lėšų stokos, ar del nemokėjimo svetimų kalbų, ar del kitų kokių nors priežasčių. Daugelis iš mūsų sulindę į įvairias raštines, tiek su savo padėčia apsiprato, kad rusai, bevaldininkaudamas, ne vieną žiemą žiemoti. O Lietuvai betgi ne paštininkai ir sekretoriai reikalingi, jū šaip taip galima pas mus rasti — Lietuvai reikalingi prityrę tam tikros mokslo srities žinovai. Nėra be mažko visai pas mus išėjusių augstųjų mokslo techniku, girininkų, matininkų, trūksta agronomų, ir istisai efiel mokslo sričių vidurinių mokyklų mokytojų ir tt. Girininkų vietas dažniai užėmė laiko buvę raštinkai; atsakomingas vietas geizkelinios — buvę mašinistai; gimnazijose mokytojančia pirmo ar antro kurso studentai, liandies mokytojai, keturias, penkias klases

išėję ir prasilavinę scholastikoj kunigai ir tt. Žinau pavyzdžių, kad gimnazijoje dėsto svetimais kalbas asmenys, kurie nekomet jų nesimokė, nebent prieš pamoką permatė akimis koki "samoučitelį", kuris per savaitę prizada išmokyti tos kalbos. Šitai atsiminus, ne nuostabu, kad mūsų valstybės aparatas veikia taip blogai. Gelzkeiliai eina kuo blogiausiai, pašta į Uteną iš Kauno eina 2-3 savaites, žymiai dalis vidurinių mokyklų, užuot teikusių jaunomėnei mokslo žinių ir auklėjusios dvasią, nuslopina ly koki savitumo reiškinį, tendiną sielą. Šitai skaudu mums pripažinti, bet taip yra.

Kyla klausimas, ar ir toliau mums augstųjų mokyklų moksleiviams reikės kaž ko laukti! Tiesa, kas bus, jei įsisutnavusios bangos dar ne vienus metus banguos, bent pas mus Europos vidury ir rytuose? Mes veltui praleidome jau 4-5 metus, atrpatome nuo sistemingo mokslo darbo. Jei dar kelerų metų praleisime, ar ne vėlu bus sėsti į mokyklos suolą? Ne, mums moksleiviams reikia tuojau mesti valdininkavus ir, įtempus pajėgą, stengtis baigti pradėtąjį mokslą. Čia turim pastebėti, kad per daug kitais pasitikėti negalime; negalime pasitikėti ypač dabartine mūsų vyriausybe, kuriai daugelis iškėjo savo likimą ir manė, kad pati švietimo ministerija juos sodins į vagonus, išves į Vokiečius ar kur kitur ir pametų kitų parvės daktarus, agronomus, juristus. Kaip tik jau tokie gavo skaudžiai apsiūti. Mūsų švietimo ministerija, kuri, berods mažiau už kitas rudo savo organizacinių pajėgų, pasirodė nesupratę atlikti paprasčiausių formulių. Sigsmada dokumentas į Vokietiją nepasirūpino jū išvesti į vokiečių kalbą, be ko vokiečiai jū nė nežinri. Del to jau į šį žiemos semestrą, tur but ne vienas, Svet. ministerijos globojamas, nepatekęs. Geriau — jai butų, kad mes patys organizuotū būdu pasirūpintume, kad butume priimti į augstąsias mokyklas ir tik tuomet tie, kurie lėšų neturėsime reikalaujanti pagalbos ar iš vyriausybės ar iš visuomenės. (Aš kalbu

daugiau apie važiavimą užsienin, neliesdamas Kauno Augstųjų kuršų. Mano supratimu bent iš pradžių, tiek lektorių sąstatu, tiek mokslo įrankiu jie bus tiek neturtingi, kad labai mažą tegalės mokslo duoti. Bet kam užsienis nepasiekiamas, geriau juos "nkyti, negu nieko". Daugiau energijos ir pasiryžimo, mažiau kitais pasitikėjime, rupinkimės patys savi.

Paliesiu dar kitą mok 'eivių, ypač vidurinių mokyklų, klausimą. Prieš karą pažangioji moksleivija buvo susibūrusi į eilę ratelių organizacijų, kurių viena buvo apėmusi visą Lietuvą. Kalbu apie ausrininkų organizaciją. Ji buvo sutraukusi į savo eiles visą tą pažangiąją moksleiviją, kuri negalėjo tenkintis tuo, ką jai davė mokykla. Visuose tuose miestuose, kur buvo vidurinių mokyklų, gyvavo mažesnės ar didesnės organizacijos. Jos padėjo nusistatyti moksleiviui pasaulėžvalgą ir pratino savarankišką darbą dirbti. Ejo mėnesinis žurnalas "Aušrinė". Jis gvildeno opiausius moksleivių gyvenimo klausimus. Karas

privertė "Aušrinę" nutilti. Nors dar nesiliovė ginklai žvangėję, bet jau mūsų gyvenimas įeina normalen vagon. Jau pradėjo funkcionuoti net daugiau, kaip prieš karą, vidurinių mokyklų; jose mokošė nemaža moksleivijos. Bet kažin kodel jos kaip ir negirdėt. Argi ji neturi savų reikalų? ar mūsų vidurinė mokykla tiek tobula, kad duotų savo auklėtinams visa, ko jie tik reikalingi? Anaipol! Yra pas mus mokyklų — ir tokių berods bus didžiūna — kurios jamuoliams dar mažiau duoda, negu rusų mokykla prieš karą. Negaliu manyti, kad vidurinių mokyklų moksleiviai visai neturėtų savo organizacijų. Jų yra atskiriose Lietuvos miesteliuose. Bet neturėdami savo organo neturėdami ryšių tarp savęs, moksleiviai negali taip sekmingai veikti. Jų veikimas, besibaigdamas tam tikros srities sienose, negali visoj pilnu mi ryšių apsirėikšti. O moksleiviai savo reikalų turi labai daug. Toji pati vidurinė mokykla buvo sutvarkyta visai be jokio moksleivijos įtakos. Neteko laikraščiuose paste-

bėti nė vieno moksleivio, kuris butų targes savo žodį jam rupimuoju klausimu, kaip turi buti sutvarkyta vid. mokykla, kuri šaip ar taip pakelia žymių pėdsakų savo auklėtinuose.

Jau metas blaivyti, metas gydyti karo žaizdas. Pažangioji moksleivija privalo susiorganizuoti, kan pakankamai prisirengtą dar vidurinė mokykloj dirbti visuomenės darbą.

J. K. ("Varpas.")

PASAI Į MAŽĄĄ LIETUVĄ.

Užsienio Reikalų Ministerija yra pranešusi (kovo 4 d.) atskirtoj Klaipėdos krašto valdytojai gen. Odry, kad į Didžiąją Lietuvą bus įleidžiami tik tie asmenys iš to krašto, kurie turės ant savo paso Prūsų Lietuvių Tautos Tarybos pažymėjimą, jog tas pasas tinka įvažiuoti į Didžiąją Lietuvą ir grįžti Mažąjon. Taip yra sutarta su Pr. L. T. Taryba ir pranešta atitinkamiems sienų saugybos organams.

MARGUMYNAI.

KARĖS DEPARTAMENTO PRANEŠIMAS.

Atsakydami daugelį klausimų dėl apsaugos, atlyginimų (compensation) ir paskyrimo (allotment), Karės Sekretoriaus pagalbintojo ofiso išleido knygelę, kurios tikslas yra, pagelbėti buvusiems kareiviams išsiaiškinti savo ypatingus klausimus. Vadinasi "Bulletin N 6", ir galima gauti ją iš "Office of the Assistant to the Secretary of War, Council of National Defense Building, Washington, D. C."

Šitoj knygelėje, Valdžios apsauga del kareivių, kurie buvo tarnystėn, tinkamai išaiškina — kaip premija turi būti atmokėta po pailiosavimui, kaip dabartinė apsauga (asekuracija) gali būti permainyta į vieną iš šešių įvairių formų nuolatinių kontraktų (policy), dabar aprašyta, kaip užsibaigę kontraktai gali būti išnaujo įstatyti ir t.t.

Kėblų atlyginimo (compensation) dalykai taip pat aprašyti. Jie yra Valdžios pencijs (arba išmokos porcijos) buvusiems tarnystėj vyrams ir motėrimams už sužeidimą arba nenujėgumą atlikime savo pareigų, ir yra visiškai atskiras nuo War Risk Insurance.

Knygelė parodo buvusiam kareiviniui kaip reikia kreiptis dėl pinigų atlyginimo per Suvalstijų Sveikatos Skyrių (U. S. Public Health Service) arba per bilę katra Amerikos Legijono skyrių. Skirtumas tarp atlyginimo laikinai ir nuolatini nenujėgumo aprašyta pabaigai.

Randasi daug nesusipratimų tarp apneigalėdintų kareivių, kuomet apsiima užsėmimo mokiniama (vocational training). Tas nesusitabo atlyginimą.

Žmogaus pinigiskos inėigos nuo Valdžios negali būti sumažintos, bet gali būti padidintos. Versme gali būti permainyta, bet suma — niekados negali būti sumažinta.

Paskyrimo (allotment) klausimai taip pat gali būti aprašyti ir jų išsiaiškinti.

Reikalingi būdai įdėjimo tvarkaus reikalavimo dėl neatmokėtų paskyrimų išsiaiškinti. Paskyrimai yra dvejopi — vienas yra apmokamas Bureau of War Risk Insurance, kitas Finansų Direktorius. Tas palengvins visus reikalavimus, kuriuos dar kareiviai turi prieš Valdžią.

Armijoj 4,000,000 vyrų yra daugelis klausimų, kurie negali būti atskirti atsakyti. Kuomet pakyla nepaprastos aplinkybės apsaugos, atlyginimo ar paskyrimo klausimais, visos informacijos gali gauti iš Amerikos Raudonojo Kryžiaus (Lietuvians — Lietuvių Skyrius, 124 East 28th St., New York City), arba adresuojant laiską Liet. Colonel Matthew C. Smith, Ofise Karės Sekretoriaus pagalbintojo, Service and Inf. Branch Council of National Defense Bldg.

Užmušti sulauko ukininkystę.

Verdun. — Pakol kunai pasė milijono vyrų, kurie mirė gindami Verdun, nebus perkelti į tautiškas kapines, Francūzijos ukininkai, sugrįžę į savo namus, čionai nebus leisti apdirbt žemės. Apart tos nevertotos žemės yra dar tukstanciai akrai, ant kurių randasi daugelis skylių, (bombų darbai), kurios turės būti uždengtos pirmu negu artos.

Kol kas Amerikos Raudonasis Kryžius pagelbės keimiečiams.

VIENINTĖS VALGIS, — ZUVIS.

Novorosijsk. — Visa pietinė Rusija valgo žuvis. Yra užtekintai jvų, daržovių ir mėsos dalyje šalies, bet stoka pergabėnimo būdų ir vertingų pinigų, dėl perkėlimo į įvairius miestelius. Šių miestelių gyventojai turi valgyti žuvis ir duoną ir nuo to valgio paeina nauja liga, su kuria kovoja Amerikos Raudonasis Kryžius.

PABĖGELIAI TURI NAMUS ANT SALOS.

Konstantinopolis. — Maža sala, Marmouro jūroje, buvo Amerikos Raudonojo Kryžiaus paversta į prieglaudą Rusijos belaisvams. Keturių salos Prince krūvos buvo paskirtos dėl pašalpos darbo, viena paskirta dėl Amerikos, viena Anglijai, kita Francūzijai ir kita Italijai.

KOMISIJA SIBERIJOJ.

Washington, kovo 19. — Herbert Quick, pirmasis byvęs narys Ukių Paskolos Komisijos (Farm Loan Board) tapo išrinktas pirmininku komisijos prie Amerikos Raud. Kryžiaus, kuri prižiūrės baigimą Raud. Kryžiaus darbo Sibirijoje. p. Quick, kuris dabar Washington, neuzilgo keliaus į Vladivostoką.

Kiti nariai Komisijos yra Dr. Rudolph B. Teusler, pirmininkas Siberijos Komisijos, George R. Barge, Amerikos Raud. Kryžiaus majoras Francūzijoje, kuris tokį pat darbą vedė Francūzijoje ir W. Cooke Lewis Amerikos Raud. Kryžiaus užjuirėtojas, kuris jau išvaziavęs į Vladivostoką.

Jei rudi čėverykai susipūryna, tai ištrink dėmes žalia bulve, kaip ištrynimai apdžius, tasyk nušveisk paprastu būdu.

OŽKŲ BARZDOS.

(Iš Phaedruso sakinių.)

Kai suteikė Jupiteras barzdas ožkoms, Papyko patinai. "Tu, šaukia jam Paskyrei vyriškumo ženklą. Panorės Barzdotos aškos mums prilygti!" Jiems tada Jupiteras atsakė: "Jūs skunta, Mielieji patinai, netur prasmės; To prašiusios nepelnė ožkos nieko: Nors barzdą gavo, bet be jų vieko!"

Ši pasaka suteikia mums ramybę, Kad yr pakenčiama... teisių lygybė

M. Grigonis

Iš Gyvenimo Lietuvių Amerikoje

RACINE, WIS.

Balandžio 25 d. čia atsibuvo p. St. Simkaus atsisveikinimo koncertas, kuris su jo 21 solistais čia paliko nemažą įspūdį Racine lietuviams, nes sudainavo daug gražių dainų sujudinčių kiekvieno žmogaus sielą, kuris ją dar turi savyje. P. St. Simkus pasakė jausmingą prakalbą ir taip viskas nutiko kuograziusiai, tik gaila, kad žmonių nelabai daug atsilankė, kadangi čia vėsumet, kaitik nedėlios vakare būna koks susirinkimas ar koncertas bei teatras, tai žmonių nedaug ateina. Mat, darbininkai žmonės laisvą laisvą savo įtegas rytojį į darbą. O mums raciniečiams, dažniausiai pasitaiko rengti nedėlios vakare, kadangi kenoshiečiai "pastoja" mums kelį ir svečiai atvažiuodami iš Chicago, visuomet aplanko kenoshiečius dienos laiku, o raciniečius nakties.

Ateityje kenoshiečiai turės "nušlenkti" raciniečiams — svečiams turės pirmiau aplankyti Racine, o potam Kenosha.

Kitai, jiems pasipriešinus, mes pasiūsiame jiems "ultimatumą". Racine gyventojas.

NEW PHILADELPHIA, PA.

Pas mus, su Lietuvos Laisvės Paskolos Bonais, reikalus čia vidutiniškai. Lietuvos Misija čia atsilankė kovo 28 d., o iki balandžio 21, L. B. nupirkta už \$3,370.00. Taigi, proporcingai imant, šio miestelio lietuviai įmokėjo po apie \$2.25 už vieną ypata.

Dažnai tenka girdėti iš kalbėtojų lūpų, arba iš po rašėjo plunksnos — žodžiai: "Kietųjų anglių srities gyventojai lietuviai, duosnume ir apsvietoje yra pasiūlikę užpakalyje tų, kurie fabri-

kuose dirbą". Ypatingai tas pasakymas budavo taikomas New Philadelphijos lietuviams.

Siuom syk New Philadelphia čia panašius kalbėjimus, rašytojams, gali pasakyti: "užsidaryk savo burną". Ir už tai ant jų pykti niekas negali. Nes kaip matosi iš pastaros L. B. P. paskolos reikalo atskaitos, tai nedavaryta dar ne iki \$700,000. O statistikai randa lietuvių (Amerikoj) irgi septynis šimtus tukstančių ypata. Reikia, Amerikos lietuviai, sulgy proporcijos, nesumokėjo nei po vieną dolari.

Kitai sakant, jeigu Amerikos lietuviai būtų ant lygaus pilietiško laipsnio su mūsų miestelio lietuviais pirkime L. B. Bonų, tai šiandien Liet. Fin. Misijos "izdė" būtų ne pusseptinto šimto tukstančių dol., bet pusantro milijono dol. Poteisybei, tai nėra ką vy. Ji į bovelną ir mūsų miestelio netuvius. Jie irgi per daug sutingę. Imant atskirai po vieną, tai tik keli atliko savo prieme. Gi didžiama, tai labai reikalingo "lupt", kad neklausos savo motinos — Lietuvos šauksmo.

Viršų sumincėjau, kad New Philadelphia atlikę yra sulgy proporcijos, bet tokį "kreditą" jie gauna tik pasidėkojant Sv. Albino Dr. Jai, kurį pirkio L. B. už \$1000.00, o Angliakasių kuopa pirkio už \$400.00.

Daugelis L. B. Bonų pirkimą atidėlioja ant tada, kada maišieriai padarys su kompanijoms sutartį nestreikuoti. Kaip iki šiol girdėti, tai tik 3 lietuviai šiandien yra pasakę, kad L. B. Bonų nereik pirkti. Jų vardų nepasakysiu tuom syk, tik pagal užsiėmimą jie yra: du darbininkai ir vienas "biznieriūs". Plasini's.

Žinios Iš Lietuvos

SEDA.

(Mažeikių apskr.).

Vasario 16 d. s. m. per dviejų metų sukaktuvį šventė buvo su rengtas vakarėlis. Buvo rodyta trys gyvieji paveikslai, butent: "Lietuva stambeldystės laikais", "Lietuva dydėjimo laikais" ir "Dabartinė Lietuva". Paskui trumpai paaiškinta paveikslų prasmė ir padėknuotos mokyklos vaikų atatinkamos eilės. Vakaras užsibaigė tautiniais žaidimais ir šokiais. Publikai labiausiai patiko gyvieji paveikslai. Vakarėlis davė 930 auks. 30 sk. gryno pelno sk. skiriama Lietuvos nepriklausomybės gynimo reikalui ir 2 trečdaliai (620 auks. 20 sk.) Raudonajam Kryžini. Lazdona.

KRUONIS

(Trakų apskr.).

Čia nuo 1919 m. rudens įsteigta 2-sė lietuvių mokykla. Tik gaila, kad žinojės mažai rupinasi apsvietimu savo vaikų. Kai kurie, dar rodo ir turėti iš ko leisti vaikus į mokyklą, bet galisi, kad reiks už kelis rublius pirkti vaikui knygų. Vaikai slankioja miestelio pakampiais. Prie mokyklos yra vakariniai

kursai, kuriuos lanko daugiau žydai, negu lietuviai. Mat lietuviai sakosi mokyklai, tai nereikalinga jiems. Šiais metais mokyklą buvo suruošti 2 vakarai: 1) "Dainų be galo", "Mariutė vargonininko duklė" — abi komedijos. 2) "Ant bedugnės krašto", 3 v. drama. Apskritai gyvenimas gaivinas. Tauras.

DOTNAVA.

Dotnavos dvare, vasario 15, Z. U. Mokyklos moksiečiai iškėlė vakarą, vaidino "Nesipriešuk" 1 veiksmo komed. ir "Gaila Jūsų". Ruokio vedamas choras padainavo Lietuvos himną "Ant kalno karklai", "Miškų užia", "Du broliukai kunigai" ir "Jau slavai sukilo". P. B.

ŽEM. KALVARIJA.

Nepersenai įsikursi V. S. kuopa turi jau narių apie 400 V. S. narius mūsų kunigai pragaros višomis baisenybėmis grasina. Rašosi daugiausiai vyrai. Moters ir merginų turi didesnio patraukimo prie kuniginių draugijų. A. iš R.

("Liet.")

PIRMA NEGU PIRKSI, GAUK MUSŲ KAINAS
ANT DURU. LENTU, REMU IR STOGAMS POPIERO
CARR BROS. WRECKING CO.
3008—3009 SO. HALSTED STREET CHICAGO, ILL.

"Lietuvos" Redakcijoje Gaunamos Sekančios

Knygos

Knygos

No. 1. VĖLIAVOS AKYVAIZDOJE.

Francūziškai parašė Jules Verne, lietuvių kalbon vertė J. A. Chmiellauskas. Šioje knygoje yra aprašyti senų laikų dideli stebuklai ir karės nuveiktos mari ninkų vandeniu juriu gilumoje. Šitie stebuklai yra tuomi labai žingeldus, kad tad jie buvo pasakojami tiksliai kaip pasaka, o šiandien jie pilnai išsipildė. Šiandieninėje karėje Vokiečiai ir Aliantai, tartum ant šios apysakos pasirėmę, tokius submarinus, su kuriais nuveikė tokius stebuklus po vandeniu juriu gilumoje, apie kokius anų dienų autorius, Jules Verne, rašė tiksliai kaip pasaką, kaip sapną. Skaitytojas perskaitęs šią knygelę dideliai nusistebės, koki būdu anų dienų rašėju galėjo atlikti tokius dalykus, kurie po daugelio metų išsipildė. Šita yra viena iš vėliauslų išėjusių knygelių lietuviškoje kalboje. Puslapių 211. Kaina. \$1.00.

No. 2. EXPROPRIACIJA.

Drama dviejose veiksmuose penkiuose paveiksluose. Parašė A. P. Brazaitis. Ši drama yra gana pulki, kurią galima lengvai skaityti ir jos mistiškai suprasti. Labai naudinga drama, ypač tiems, kurie nėra pratęti lietuvių literatūrai. Lietuvos pramonė, išdirbys, literatūra, darbai žymi Lietuvos raštininku, kaip tū: Daukšos, Poškos Daukanto, Dr. Basanavičiaus, Viduno, literatų dailininkų ir kitų žymių vyrų, taipgi jų fotografijos. Parašė M. Salčius. Puslapių 99. Kaina. 25 c.

No. 3. AKYVI APSIREISKIMAI SVIETE.

Kurie nori sužinoti, iš ko darosi žaibai, gausmai, lietus ir sniegas, kas yra debesiai, ant ko jie laikosi ir t. t. Linktina perskaityti šią knygelę. Puslapių 79 kaina. 35 c.

No. 4. TEISINGOS PASLAPTIS.

Parašyta Dr. F. Matulio. Moterisli dalykai ir sekretai, kuriuos kiekviena mergina ir moteris turi žinoti. Kaina. 25 c.

No. 5. INDEPENDENCE.

For the Lithuanian nation by T. Norus and J. Žilius. Issued by Lithuanian National Council in U. S. of America Washington, D. C. Price. 25 c.

No. 6. ŠIRDIS.

Parašė Italų kalboje Ed. de Amici, vertė lietuvių kalba Matas Grigonis. Didelis veikalas ir gausiai paveiksluotas. Tai yra pamokinančios apysakos formoje parašytas veikalas, kuris tinka lygiai vaikams, kaip ir suaugusiems. Šita knyga yra išversta į visas civiliztuoto pasaulio tautų kalbas ir turėtų rasti kiekvieno lietuvių namuose. Pusi. 362. Kaina. \$1.00. Ta pati apdaryta. \$1.50.

No. 7. LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA.

Sutaisė mokytojas J. Damiionaitis. Vienatinis lietuvių kalbos rašdovėlis tinkantis mokyklose ir patiems per save mokintis. Popieros kietais verslėmis 46 c.

No. 8. THE FRATERNAL AGE.

The Problems of Peace and the Rights of Little Nations šita maža knygelė yra labai verta išplatinti tarpe Amerikoj, kad susipažintų su mumis ir mūsų tautos pagėdavimais. Užsietuok broliu bent penkis šias knygeles ir išdalin savo kaimams amerikonomams. Kaina. 15 c.

No. 9. DEŠIMTS METU

Tautiniai-Kultūrinio darbo Lietuvoje, nuo 1905—1915 metų. Yra didelės vertės informacijos knygelė, kurioje rasli viską kas per 10 metų buvo Lietuvoje nuveikta, taipgi kiek yra lietuvių kiekvienoje Lietuvos gubernijoje. Kiek lietuvių užima ketvirtinų milijonų žemės, kiek yra vokiečių, rusų, žydų, lenkų ir koki su jais lietuvių santykiai, Lietuvos pramonė, išdirbys, literatūra, darbai žymi Lietuvos raštininku, kaip tū: Daukšos, Poškos Daukanto, Dr. Basanavičiaus, Viduno, literatų dailininkų ir kitų žymių vyrų, taipgi jų fotografijos. Parašė M. Salčius. Puslapių 99. Kaina. 25 c.

No. 10. KULTURO IŠTORIJA

Tai yra viso svieto kultūros istorija. trijose knygos su daugeliu paveikslėlių. Visų šalių ir tautų svarbiausi atsitikimai apibūdinti paveikslais, kaip antai: miestų, bažnyčių, stovyklų, dievų, dievačių, karalių, kareivių, karių ir t. t. Surengė J. A. Chmiellauskas. Pusi. 505. Kaina \$2.50. Gražiais audimo apdais \$3.00.

No. 11. TECHNIKOS STEBUKLAI.

Są daugeliu paveikslėlių: orlaivų, žepelių, vagonų, tiltų, submarinų, automobilių ir kitų. Apžvalga pasiekimų žmonijos įgytų oro, žemės ir vandens užkariavimų. Naudingas aprašymas kaip žmonės tokius išmislė išradus, padirbo ir praktikon įvedė. Sulietuvino J. A. Chmiellauskas. Išleido T. M. D. Pusi. 142. Kaina. 25c. Ta pati gražiais verslėmis 50c.

No. 12. VALKATA.

Keturių veiksmų drama valdels. Parašė K. Vosylus. Iliustruota J. J. Zolp. Ši drama yra labai puikus valdels, kuris persto turtingų žmonių nemeliamą širdingumą ir žiaurumą, darbininkų ruliudimus, kentimus ir vargas. Kaina. 35 c.

Čia paminėtos knygų kainos yra su prisijuntimu.

Užsiskant knygas, išskirkite žemiau pridėtą kuponą ir išpildę siųskite sykiu su pinigais, money orderiu, arba čekiu:

LIETUVA

3253 S. MORGAN ST., CHICAGO, ILL.

KUPONAS

"LIETUVA"

3253 S. MORGAN ST., CHICAGO, ILL.

Gerbiamieji: —

Siunčiu \$..... už kuriuos malonėsite man išsiųsti sekančias knygas:

Vardas ir pavardė

No. ir gatvė

Miestas Valstija

SKAITYKITE IR PLATINKITE "LIETUVĄ"

PIRK

PIRK

PIRK

LIETUVOS LAISVĖS BONA

Jeigu tikrai norite, kad būtų

LIETUVA Laisva Nepriklausoma Demokratiška Respublika

Bonai ant 100 dolerių ir daugiau (yra ir mažesni ant 50 dolerių).

skolinami ant 15 metų ir duos kiekvienam po 5 nuosimti j metus.

Pirkite Savo Kolonijos Stotyje

Arba kreipkitės stačiai į Lietuvos Misiją prisiųsdami pinigus:

257 WEST 71st STREET

NEW YORK CITY

KAS TURI AUSIS, TEKLAUSO SKAITANČIŲ; KAS TURI AKIS, PATS TE-SKAITO mūsų karzygiškos kariuomenės leidžiamą laikraštį

"Kariškiu Žodis"

"KARIŠKIŲ ŽODIS"

aprašo visus Lietuvos kariuomenės žygius, kovas, smarkiū mušius, kad brangiai Tėvynei laisvę iškovoti, kad apginti mūsų brolių turtą, gyvybę nuo lenkų plėšikų piktųjų, nuo vokiečių ir rusų grobonių plėšriųjų.

"KARIŠKIŲ ŽODIS"

ryškiai atspindi karštą Lietuvos kariuomenės Tėvynės meilę ir jos pasiryžimą ginti Lietuvą iki paskutinio kraujo lašo ir iškovoti tokią Lietuvos valstybę, kurion galėtų sugrįžti ir sugrįžę laimę rasti visi po pasaulį išblaškyti vargstantieji tikri Lietuvos sunus.

"KARIŠKIŲ ŽODIS"

skelbia nukautųjų (užmuštųjų), sužeistųjų nelaisvėn patekusiųjų ar be žinios prapuočiusiųjų bei kovose atsizymėjusiųjų ir apdovanotų kariškių vardus.

Taigi kiekvienas Amerikos lietuvis, kuris Lietuvos Tėvynės išsilgęs, kuris onri žinoti, kaip Lietuvos kariuomenė savo kraujų mūsų žmonėms laimingą kelią, kloti, teskaito ir teplatina.

"Kariškiu Žodis"

"KARIŠKIŲ ŽODIS" eina vieną kartą į savaitę. Kaina metams 2 dolarių, kuriuos galite pasiųsti registruotame laiške.

Adresas:

"KARIŠKIŲ ŽODŽIO" REDAKCIJA
KAUNAS
LITHUANIA.

